1943

ด่วนที่สุด

ที่ นศ ๐๐๒๓.๖/ว ๗๗๐๔

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
ถนนราชดำเนิน น๘๐๐๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๙

เรื่อง การดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ และนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๒๑.๕/ว ๕๘๓๗
ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๙ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งว่าได้รับรายงานผลการสอบสวนกรณีพบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า จังหวัดนครพนม จากกองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค ซึ่งได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการสอบสวนโรคตามแนวคิดสุขภาพเดียว (One Health) ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ กันยายน ๒๕๖๙ พบว่าระหว่างวันที่ ๑ มกราคม - ๑๕ กันยายน ๒๕๖๙ มีผู้เสียชีวิตยืนยันด้วยโรคพิษสุนัขบ้าทั่วประเทศ จำนวน ๑๑ ราย ใน ๑๑ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา อุบลราชธานี ตาก หนองคาย ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ชลบุรี จันทบุรี และจังหวัดนครพนม โดยสาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากการไม่เข้ารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค และสุนัขเป็นสัตว์สาเหตุหลักของการติดเชื้อ โดยประมาณร้อยละ ๗๐ ติดเชื้อจากสุนัขที่มีเจ้าของกรณีผู้เสียชีวิตจังหวัดนครพนม พบประวัติลูกสุนัขถูกกัดประมาณ ๓ เดือนก่อนเริ่มป่วย แต่ไม่ได้เข้ารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสหลังโรค และไม่แจ้งประวัติการสัมผัสสัตว์แก่แพทย์ขณะเข้ารับการรักษา นอกจากนี้ ในพื้นที่ใกล้เคียงจุดเกิดเหตุยังเคยพบสุนัขเป็นโรคพิษสุนัขบ้ามาก่อน และพบการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่จังหวัดนครพนมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ทีมสอบสวนโรคได้ค้นหาผู้สัมผัสเพิ่มเติมจำนวน ๘๗ ราย โดยได้รับวัคซีนแล้วจำนวน ๘๕ ราย และอยู่ระหว่างดำเนินการติดตามจำนวน ๒ ราย พร้อมทั้งเร่งดำเนินการฉีดวัคซีนในสัตว์เพื่อควบคุมโรค ในการนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำชับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฝ้าระวังและดำเนินการตามข้อเสนอแนะของกรมควบคุมโรค รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จังหวัดนครศรีธรรมราชพิจารณาแล้ว เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จึงขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งดำเนินการตามข้อเสนอแนะของกรมควบคุมโรค ดังนี้

๑. ประสานหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่หรือโรงพยาบาลในพื้นที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติงานและติดตามผู้สัมผัสโรคหรือบุคคลกลุ่มเสี่ยงให้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตามแนวทางเวชปฏิบัติอย่างครบถ้วน

๒. ประชาสัมพันธ์และสื่อสารความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่ประชาชนและในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เด็กเยาวชนและประชาชนทั่วไป เพื่อลดการกล่าวโทษหรือเลือกปฏิบัติต่อเจ้าของสัตว์ และส่งเสริมให้ประชาชนแจ้งเหตุเมื่อพบสัตว์สงสัยจากโรคพิษสุนัขบ้า โดยไม่ปกปิดข้อมูล

/๓. เฝ้าระวัง...

๓. เฝ้าระวังและตรวจสอบกรณีพบสัตว์สงสัยจากโรคพิษสุนัขบ้า รวมถึงกรณีมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสัตว์กัดหรือข่วนหรือพบสุนัขต่างถิ่นที่มีพฤติกรรมผิดปกติ ให้ประสานหน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่เพื่อดำเนินการตรวจสอบ เฝ้าระวัง และควบคุมโรคตามอำนาจหน้าที่

๔. ประสานหน่วยงานสาธารณสุขและปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อเฝ้าระวังสัตว์สงสัย สัตว์เข้าข่าย หรือสัตว์ที่ยืนยันพบโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อให้การสนับสนุนการสอบสวนโรคและติดตามผู้ถูกสัตว์กัดหรือข่วนให้เข้าสู่กระบวนการป้องกันโรคในคนโดยเร็ว

จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวุฒิศักดิ์ มิตรเอียด)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมายระเบียบและเรื่องร้องทุกข์ รักษาราชการแทน
ท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด
กลุ่มงานบริการสาธารณะและประสานงานอำเภอ
โทร. ๐ ๗๕๓๕ ๖๑๔๔ ต่อ ๓๑ ๓๒
ผู้ประสานงานนายสุวัฒน์ พนาลี ๐๙ ๖๙๕๙ ๔๓๕๒

675

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขรับ 21607
วันที่ 21 ต.ค. 69 เวลา ...น.

ที่ มท ๐๘๒๑. ๕/ว ๕๘๓๗

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๙

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขรับ 12143
วันที่ 21 ต.ค. 69
เวลา

เรื่อง การดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมควบคุมโรค ที่ สธ ๐๔๑๐.๙/ว ๒๕๒๗ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๙ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับรายงานผลการสอบสวนกรณีพบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า จังหวัดนครพนม จากกองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค ซึ่งได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการสอบสวนโรคตามแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว (One Health) ระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๕ กันยายน ๒๕๖๙ พบว่าระหว่างวันที่ ๑ มกราคม – ๑๕ กันยายน ๒๕๖๙ มีผู้เสียชีวิตยืนยันด้วยโรคพิษสุนัขบ้าทั่วประเทศ จำนวน ๑๑ ราย ใน ๑๑ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา อุบลราชธานี ตาก หนองคาย ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ชลบุรี จันทบุรี และจังหวัดนครพนม โดยสาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากการไม่เข้ารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค และสุนัขเป็นสัตว์สาเหตุหลักของการติดเชื้อ โดยประมาณร้อยละ ๗๐ ติดเชื้อจากสุนัขที่มีเจ้าของ กรณีผู้เสียชีวิตจังหวัดนครพนม พบประวัติถูกลูกสุนัขกัดประมาณ ๓ เดือนก่อนเริ่มป่วย แต่ไม่ได้เข้ารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค และไม่ได้แจ้งประวัติการสัมผัสสัตว์แก่แพทย์ขณะเข้ารับการรักษา นอกจากนี้ ในพื้นที่ใกล้เคียงจุดเกิดเหตุยังเคยพบสุนัขเป็นโรคพิษสุนัขบ้ามาก่อน และพบการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่จังหวัดนครพนมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ทีมสอบสวนโรคได้ค้นหาผู้สัมผัสเพิ่มเติม จำนวน ๘๗ ราย โดยได้รับวัคซีนแล้ว จำนวน ๘๕ ราย และอยู่ระหว่างติดตาม จำนวน ๒ ราย พร้อมทั้งเร่งดำเนินการฉีดวัคซีนในสัตว์เพื่อควบคุมโรค

ในการนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้ว เพื่อให้การเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่เป็นไปอย่างเข้มข้น ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและการเสียชีวิตของประชาชน จึงขอความร่วมมือผู้ว่าราชการจังหวัดกำชับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฝ้าระวังและดำเนินการตามข้อเสนอแนะของกรมควบคุมโรค ดังนี้

๑. ประสานหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่หรือโรงพยาบาลในพื้นที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติงานและติดตามผู้สัมผัสโรคหรือบุคคลกลุ่มเสี่ยงให้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตามแนวทางเวชปฏิบัติอย่างครบถ้วน

๒. ประชาสัมพันธ์และสื่อสารความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่ประชาชนและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อลดการกล่าวโทษหรือเลือกปฏิบัติต่อเจ้าของสัตว์ และส่งเสริมให้ประชาชนแจ้งเหตุ เมื่อพบสัตว์สงสัยจากโรคพิษสุนัขบ้า โดยไม่ปกปิดข้อมูล

๓. เฝ้าระวังและตรวจสอบกรณีพบสัตว์สงสัยจากโรคพิษสุนัขบ้า รวมถึงกรณีมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสัตว์กัดหรือข่วนหรือพบสุนัขต่างถิ่นที่มีพฤติกรรมผิดปกติ ให้ประสานหน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อดำเนินการตรวจสอบ เฝ้าระวัง และควบคุมโรคตามอำนาจหน้าที่

กลุ่มงานบริหารงานท้องถิ่น
และประสานงานท้องถิ่นอำเภอ
เลขที่รับ 22 ต.ค. 2569
วันที่
เวลา

/๔. ประสาน...

๔. ประสานหน่วยงานสาธารณสุขและปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อเฝ้าระวังสัตว์สงสัย สัตว์เข้าข่าย หรือสัตว์ที่ยืนยันพบโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อให้การสนับสนุนการสอบสวนโรคและติดตามผู้ถูกสัตว์กัดหรือข่วน ให้เข้าสู่กระบวนการป้องกันโรคในคนโดยเร็ว ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดสิ่งที่ส่งมาด้วยได้ที่เว็บไซต์ https://shorturl.asia/QcofB หรือ QR Code ท้ายหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริพันธ์ ศรีกงพลี)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น
กลุ่มงานป้องกันโรค
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๕๔๐๖
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@dla.go.th
ผู้ประสานงาน นางสาวสุจิตรา ดาวเรือง/
นางสาววรรณภัทร แซ่จิว

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เลขรับ 47977
วันที่ - 7 ต.ค. 2569
เวลา.....

ที่ สธ ๐๔๑๐.๙/ว ๒๕๒๗

กรมควบคุมโรค
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๖๙

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น
เลขรับ 4435
- 7 ต.ค. 2569
เวลา..... จำนวน ๑ ชุด น.

เรื่อง ขอส่งรายงานผลการสอบสวนกรณีพบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจังหวัดนครพนม

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการสอบสวนผู้ป่วยเสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าฯ

ด้วยวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๙ กรมควบคุมโรค โดยทีมเฝ้าระวังสถานการณ์ (Watch) ได้รับรายงานผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม และจากข้อสั่งการและติดตามประสาน เฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ครั้งที่ ๕๐/๒๕๖๙ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๙ ให้มีการสอบสวนโรคเพื่อหาแหล่งโรค พร้อมทั้งติดตามผู้สัมผัสเสี่ยงสูง และเสี่ยงต่ำให้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทุกราย

กรมควบคุมโรค ขอเรียนว่า ได้ร่วมดำเนินงานกับสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๘ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปลาปาก โรงพยาบาลปลาปาก สำนักงานปศุสัตว์เขต ๔ ขอนแก่น สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครพนม สำนักงานปศุสัตว์อำเภอปลาปาก นายอำเภอ/ปลัดอำเภอปลาปาก และผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ลงสอบสวนโรคตามแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ กันยายน ๒๕๖๙ มีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

๑. ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม – ๑๕ กันยายน ๒๕๖๙ พบผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า จำนวน ๑๑ ราย ที่จังหวัดระยอง นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา อุบลราชธานี ตาก หนองคาย ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ชลบุรี จันทบุรี และจังหวัดนครพนม สาเหตุของการเสียชีวิตคือ การไม่เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค และสุนัขเป็นสาเหตุหลักของการติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า โดยร้อยละ ๗๐ ติดเชื้อมาจากสุนัขที่มีเจ้าของ

๒. ผู้เสียชีวิตรายที่ ๑๑ ของปี ๒๕๖๙ เป็นเพศหญิง อายุ ๔๒ ปี สัญชาติไทย อาชีพเกษตรกร (เลี้ยงโค) จากการสอบสวนโรคพบประวัติเสี่ยง เมื่อประมาณ ๓ เดือนก่อนที่เริ่มป่วย ถูก**สุนัขมีเจ้าของอายุประมาณ ๑ เดือน ไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า กัดที่บริเวณนิ้วเท้าข้างขวา** หลังจากกัด**ไม่ได้ส่งตรวจหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า** ต่อมาผู้ป่วยเริ่มแสดงอาการ วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๙ ด้วยอาการไข้ ปวดร้าวบริเวณขาทั้ง ๒ ข้าง ร่วมกับเบื่ออาหาร และเข้ารับการรักษาแต่ไม่ได้แจ้งประวัติการสัมผัสสัตว์กับแพทย์ ต่อมาระหว่างวันที่ ๖ – ๘ กันยายน ๒๕๖๙ ผู้ป่วยมีอาการแย่ลง และเสียชีวิตในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๙ จากการเก็บตัวอย่างโดยทีมแพทย์ นักระบาดวิทยาภาคสนาม (FEMT) ร่วมกับพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล โรงพยาบาลนครพนม ส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ณ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าที่ตัวอย่าง น้ำลาย ปมรากผม และชิ้นเนื้อสมอง

๓. ลูกสุนัขสาเหตุ เป็นลูกสุนัขที่เกิดจากแม่สุนัขสีดำ มีนิสัยดุร้าย และกัดคนมาตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๖๙ ก่อนมากัดผู้เสียชีวิตและตายในช่วงต้นเดือนมิถุนายน ๒๕๖๙ ทั้งนี้ **ยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัดของการติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าของลูกสุนัขตัวนี้** นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๙ พบลูกโคเนื้อที่อยู่ในฝูงโคเนื้อของบ้านผู้เสียชีวิต แสดงอาการเข้าข่ายสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งคาดว่าติดเชื้อมาจากลูกสุนัขดังกล่าว ภายหลังเจ้าของทำการฆ่าและชำแหละเนื้อเพื่อนำไปบริโภค

๔. จากการ...

๔. จากการศึกษาด้านพื้นที่โดยทีมปศุสัตว์จังหวัดนครพนม และสำนักงานปศุสัตว์เขต ๔ ขอนแก่น พบว่า ในพื้นที่ใกล้เคียง (รัศมี ๕ กิโลเมตรรอบจุดเกิดเหตุ) เคยพบสุนัขเป็นโรคพิษสุนัขบ้ามาก่อน ๓ เหตุการณ์ นอกจากนี้ ในภาพรวมของจังหวัดนครพนม พบการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๕. ทีมสอบสวนโรค ได้มีการค้นหาผู้สัมผัสเพิ่มเติม เพื่อการติดตามให้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า จำนวน ๘๗ ราย ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแล้ว จำนวน ๘๕ ราย และอยู่ระหว่างการติดตาม จำนวน ๒ ราย (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๙) รวมถึงดำเนินการเฝ้าระวัง ควบคุมโรคในสัตว์ โดยเร่งฉีดวัคซีนในสัตว์ครอบคลุมรัศมี ๑ กิโลเมตร และขยายผลต่อเนื่อง ๕ กิโลเมตร มีจำนวนสัตว์ที่ได้รับวัคซีน จำนวนอย่างน้อย ๔๓๖ ตัว

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๑ ติดตามผลการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในคนกลุ่มเสี่ยง พร้อมทั้งสนับสนุนแนวทางการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตามแนวทางเวชปฏิบัติ

๖.๒ สื่อสารความเสี่ยง สร้างความเข้าใจ และให้ความรู้ที่ถูกต้องที่เกี่ยวข้องกับโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อเพิ่มการเฝ้าระวังสัตว์สงสัยโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ รวมถึงลดการตีตราทางสังคมและลดความตระหนกของคนในชุมชน

๖.๓ สื่อสารไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเฝ้าระวังสัตว์สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า เช่น เหตุการณ์ที่มีผู้ร้องเรียนสัตว์กัดข่วน ข้อร้องเรียนสุนัขต่างถิ่น เป็นต้น เพื่อประสานหน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่เพื่อเฝ้าระวังสัตว์สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า

๖.๔ เฝ้าระวังสัตว์สงสัย/ เข้าข่าย/ ยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อการสอบสวนโรคและเฝ้าระวังผู้ถูกสัตว์กัดข่วนในพื้นที่ เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในคน
รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายดิเรก ขำแป้น)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมควบคุมโรค

กองโรคติดต่อทั่วไป
โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๓๑๗๗ - ๘
โทรสาร ๐ ๒๙๖๕ ๙๔๘๔

1. ชื่อเรื่อง รายงานการสอบสวนผู้ป่วยเสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า ตำบลปลาปาก อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม 13 - 15 กันยายน พ.ศ. 2569

2. ผู้รายงานหลัก

1. นายสัตวแพทย์ธีรศักดิ์ ชักนำ นายสัตวแพทย์เชี่ยวชาญ กองโรคติดต่อทั่วไป

2. นายพิชิต ชวนงูเหลือม นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 จังหวัดอุดรธานี

3. บทนำ และความเป็นมา

โรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคนที่มีความสำคัญทางสาธารณสุข โดยมีสุนัข และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมเป็นแหล่งสำคัญของการแพร่เชื้อสู่คน การได้รับเชื้อจากการถูกสัตว์ที่มีเชื้อกัด ข่วน หรือสัมผัสน้ำลายผ่านบาดแผลหรือเยื่อบุ ผู้ป่วยที่มีอาการแล้วต้องเสียชีวิตทุกราย เมื่อพบเหตุการณ์ที่สงสัยหรือยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า จึงจำเป็นต้องดำเนินการสอบสวนโรคอย่างรวดเร็วและครอบคลุม เพื่อวางมาตรการและฉีดวัคซีนผู้สัมผัส และสัตว์ในพื้นที่

กองโรคติดต่อทั่วไปได้รับแจ้งผู้ป่วยสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า จากสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 จังหวัดอุดรธานี โดยผู้ป่วยเสียชีวิตในวันที่ 9 กันยายน 2569 จึงประสานการเก็บตัวอย่างเพื่อตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2569 ต่อมาผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าที่ตัวอย่างน้ำลาย ปมรากผม และเนื้อสมอง กองโรคติดต่อทั่วไป สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 จังหวัดอุดรธานี กรมควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปลาปาก โรงพยาบาลปลาปาก สำนักงานปศุสัตว์เขต 4 จังหวัดขอนแก่น สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครพนม สำนักงานปศุสัตว์อำเภอปลาปาก นายอำเภอ/ ปลัดอำเภอปลาปาก และผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ จึงร่วมลงสอบสวนโรคกรณีพบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า ระหว่างวันที่ 13 - 15 กันยายน 2569

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางระบาดวิทยาของเหตุการณ์โรคพิษสุนัขบ้า
2. เพื่อค้นหาแหล่งโรค และผู้สัมผัสเพิ่มเติม ติดตามสัตว์สงสัย
3. เพื่อวางมาตรการควบคุมป้องกันโรคเพื่อป้องกันการเกิดโรค และผู้เสียชีวิตเพิ่มเติม

5. วิธีการศึกษา

การสอบสวนโรคครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง ได้แก่

5.1 การสอบสวนโรคในผู้ป่วยเสียชีวิต

ทบทวนข้อมูลประวัติการสัมผัสสัตว์ ประวัติการถูกกัดหรือข่วน ตำแหน่งของบาดแผล ระยะเวลาตั้งแต่สัมผัสจนถึงเข้ารับการรักษา และข้อมูลการได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

5.2 การสอบสวนโรคในสัตว์

รวบรวมข้อมูลชนิดสัตว์ สถานะเจ้าของ ประวัติการได้รับวัคซีน พฤติกรรมและอาการผิดปกติ สถานะหลังเกิดเหตุ รวมถึงข้อมูลการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ

5.3 การค้นหาผู้สัมผัสเพิ่มเติม

ติดตามผู้สัมผัสที่มีประวัติสัมผัสสัตว์ตัวเดียวกันที่กัด ข่วน หรือเลียผู้ป่วยเสียชีวิต ผู้สัมผัสผู้เสียชีวิตร่วมบ้าน โรงพยาบาล และสถานที่อื่น ๆ รวมถึงผู้ที่มีประวัติสัมผัสสัตว์ที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า

5.4 การศึกษาด้านพื้นที่

วิเคราะห์ตำแหน่งหมู่บ้านและจุดที่พบสัตว์ติดเชื้อ โดยพิจารณารัศมี 5 กิโลเมตรรอบพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์พบเชื้อในสัตว์ในพื้นที่ใกล้เคียง

6. ผลการ...

6. ผลการสอบสวน

6.1 การสอบสวนโรคในผู้ป่วยเสียชีวิต

ผู้ป่วยเพศหญิง อายุ 42 ปี สัญชาติไทย อาชีพเกษตรกร (เลี้ยงโค) ภูมิลำเนาและที่อยู่ขณะป่วย หมู่ที่ 16 ตำบลปลาปาก อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ปฏิเสธโรคประจำตัว ประวัติการแพ้ยาและแพ้อาหาร จากการสอบสวนโรคพบประวัติเสี่ยง เมื่อประมาณ 3 เดือนก่อนเริ่มป่วย ผู้ป่วยถูกลูกสุนัขมีเจ้าของอายุประมาณ 1 เดือน กัดที่บริเวณนิ้วเท้าข้างขวา ซึ่งลูกสุนัขตัวดังกล่าวไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และหลังจากกัดทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิต

ลำดับเหตุการณ์การป่วยและการเข้ารับการรักษาพยาบาล

เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2569 เริ่มมีอาการไข้ ปวดและชาร้าวบริเวณขาทั้งสองข้าง ร่วมกับมีอาการเบื่ออาหาร ไม่มีอาการไอและไม่เจ็บคอ จึงได้เข้ารับบริการตรวจรักษา ณ โรงพยาบาลปลาปาก โดยผู้ป่วยได้รับยากลับไปรับประทานที่บ้าน และมิได้แจ้งประวัติการถูกสุนัขกัดแก่เจ้าหน้าที่ ต่อมาในวันที่ 6 กันยายน 2569 ผู้ป่วยเริ่มมีอาการทรุดลง โดยมีไข้ หนาวสั่น เสียงแหบ กลืนลำบาก ไม่สามารถกลืนน้ำได้ และมีอาการผวาเมื่อสัมผัสน้ำ

วันที่ 7 กันยายน 2569 เวลา 11.02 น. เดินทางมาตรวจรักษา ณ โรงพยาบาลปลาปาก การตรวจสัญญาณชีพแรกรับ อุณหภูมิร่างกาย 34.6 องศาเซลเซียส อัตราชีพจร 79 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 18 ครั้งต่อนาที และความดันโลหิต 127/61 มิลลิเมตรปรอท แพทย์ตรวจรักษาและพิจารณาให้ยากลับบ้าน ต่อมาเวลา 13.27 น. ผู้ป่วยมีอาการกลืนลำบากและรู้สึกกลัวน้ำชัดเจนขึ้น จึงกลับมาเข้ารับการรักษา ณ โรงพยาบาลปลาปากอีกครั้ง ตรวจสัญญาณชีพแรกรับ อุณหภูมิร่างกาย 36.7 องศาเซลเซียส อัตราชีพจร 84 ครั้งต่อนาที และความดันโลหิต 125/83 มิลลิเมตรปรอท แพทย์พิจารณาให้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก กระทั่งเวลา 22.37 น. อาการยังไม่ดีขึ้น ผู้ป่วยมีไข้ หนาวสั่น กลืนลำบาก และเสียงแหบ จึงได้เดินทางไปรับการตรวจ ณ โรงพยาบาลนครพนม ตรวจสัญญาณชีพแรกรับ อุณหภูมิร่างกาย 37.9 องศาเซลเซียส อัตราชีพจร 74 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 20 ครั้งต่อนาที และความดันโลหิต 137/86 มิลลิเมตรปรอท โดยแพทย์พิจารณาให้กลับบ้าน

วันที่ 8 กันยายน 2569 มีอาการกระสับกระส่าย คลุ้มคลั่ง เอะอะโวยวาย และบ้วนน้ำลายตลอดเวลา จึงถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลปลาปาก ผลการตรวจร่างกายแรกรับ อุณหภูมิร่างกาย 39.0 องศาเซลเซียส อัตราชีพจร 118 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 24 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 148/108 มิลลิเมตรปรอท ผลการประเมินระดับความรู้สึกตัวและการทำงานของระบบประสาท โดยใช้มาตรวัดสากลที่เรียกว่า Glasgow Coma Scale (GCS): **การลืมตา** (Eye Opening) - ได้ 4 คะแนน ผู้ป่วยสามารถลืมตาได้เองตามธรรมชาติ (Spontaneous eye opening) ไม่ต้องเรียกหรือกระตุ้นด้วยความเจ็บปวด **การพูดคุย/การตอบสนองทางวาจา** (Verbal Response:) - ได้ 5 คะแนน ผู้ป่วยพูดคุยรู้เรื่อง รู้ว่าตัวเองเป็นใคร อยู่ที่ไหน และเวลาหรือวันอะไร ตอบคำถามได้ถูกต้องตรงประเด็น (Oriented) **การเคลื่อนไหว** (Motor Response) - ได้ 6 คะแนน ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติตามคำสั่งการเคลื่อนไหวได้ถูกต้อง (Obeys commands) เช่น ยกแขน ยกขา หรือกำมือตามที่แพทย์บอกได้ รูม่านตาขนาด 2 มิลลิเมตร มีปฏิกิริยาต่อแสงทั้งสองข้าง คอไม่อ่อนเกร็ง (stiff neck negative) คอหอยมีอาการแดง (injected pharynx) ต่อมทอนซิลไม่พบสารคัดหลั่ง ปอดทั้งสองข้างทำงานปกติ ตรวจไม่พบ Kernig's sign และ Brudzinski's sign แพทย์สงสัยภาวะการติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า จึงส่งตัวผู้ป่วยเข้ารับการรักษาต่อ ณ โรงพยาบาลนครพนม และรับไว้เป็นผู้ป่วยในที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง

วันที่ 9 กันยายน 2569 มีอาการกระวนกระวายและเอะอะโวยวายรุนแรงขึ้น จึงได้ย้ายผู้ป่วยเข้ารับการดูแลในห้องแยกโรค พร้อมทั้งดำเนินการเก็บตัวอย่างสิ่งส่งตรวจ ได้แก่ ปมรากผม น้ำลาย และน้ำไขสันหลัง เพื่อส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ณ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ต่อมาผู้ป่วยมีอาการทรุดลงและถึงแก่กรรมในเวลา 16.20 น.

วันที่ 10...

วันที่ 10 กันยายน 2569 ทีมแพทย์ นักระบาดวิทยาภาคสนามที่ (FEMT) ร่วมกับพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล โรงพยาบาลนครพนม ได้ดำเนินการเก็บตัวอย่างชิ้นเนื้อสมองส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ณ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพิ่มเติม เพื่อวินิจฉัยสาเหตุการเสียชีวิตตามขั้นตอนทางระบาดวิทยาต่อไป

ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

การส่งตรวจตัวอย่างสิ่งส่งตรวจเพื่อยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ณ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีรายละเอียดดังนี้

การส่งตรวจครั้งที่ 1 วันที่ 9 กันยายน 2569 เก็บตัวอย่างสิ่งส่งตรวจจากผู้ป่วยจำนวน 3 ชนิด ได้แก่ น้ำลาย น้ำไขสันหลัง และปมรากผม โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้รับตัวอย่างเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2569 เวลา 11.45 น. และดำเนินการตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้าด้วยวิธี Nested RT-PCR ผลการตรวจพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส (Positive) ในตัวอย่างน้ำลายและปมรากผมวันที่ 11 กันยายน 2569 เวลา 13.25 น.

การส่งตรวจครั้งที่ 2 วันที่ 10 กันยายน 2569 เก็บตัวอย่างชิ้นเนื้อสมองของผู้ป่วยภายหลังการเสียชีวิต จำนวน 1 ตัวอย่าง โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้รับตัวอย่างเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2569 เวลา 13.45 น. และดำเนินการตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธี Nested RT-PCR ผลการตรวจพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้า (Positive) โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้รายงานผลการตรวจเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2569 เวลา 15.00 น.

6.2 การสอบสวนโรคในสัตว์

จากการสำรวจและสอบสวนสัตว์ในบริเวณบ้านของผู้เสียชีวิต พบสัตว์ที่เกี่ยวข้องรวม 23 ตัว จำแนกเป็น สุนัข 11 ตัว แมว 3 ตัว (ยังมีชีวิตอยู่) และโคเนื้อ 9 ตัว (ยังมีชีวิตอยู่) โดยสัตว์ทั้งหมดไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามาก่อน ทั้งนี้ สามารถจำแนกสุนัขออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 แม่สุนัขสีดำ จำนวน 1 ตัว ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่

กลุ่มที่ 2 ลูกสุนัขที่เกิดจากแม่สุนัขสีดำ จำนวน 7 ตัว มีประวัติตายหลังคลอด 1–2 วัน จำนวน 2 ตัว และทยอยตายโดยไม่ทราบวันเวลาที่แน่ชัด **คงเหลือ 1 ตัว ซึ่งเป็นตัวที่กัดผู้เสียชีวิตและสงสัยว่าป่วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้า** โดยลูกสุนัขตัวดังกล่าวได้ตายไปในช่วงเดือนมิถุนายน 2569

กลุ่มที่ 3 ลูกสุนัขที่นำมาเลี้ยงใหม่ จำนวน 3 ตัว ตายไปจำนวน 2 ตัว จากสาเหตุถูกโคเหยียบตาย 1 ตัว และสงสัยว่าถูกแมวกัดตาย 1 ตัว (ไม่สามารถระบุวันที่ตายได้แน่ชัด) ปัจจุบันคงเหลือ 1 ตัว

ประวัติการกัดของลูกสุนัขสงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้า

ลูกสุนัขสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า มีนิสัยดุ และกัดคนตั้งแต่เดือนเมษายน 2569 ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

วันที่ 20 เมษายน 2569 กัดผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

วันที่ 22 เมษายน 2569 กัดพี่ชายและสามีของผู้เสียชีวิตในเวลาไล่เลี่ยกัน (ไม่สามารถระบุวันที่แน่ชัด) โดยผู้ถูกสุนัขกัดทั้งหมดได้ทำความสะอาดบาดแผลด้วยน้ำและสบู่ แต่ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ประมาณเดือนมิถุนายน 2569 (ราว 3 เดือนก่อนผู้เสียชีวิตเข้ารับการรักษาพยาบาล) ลูกสุนัขตัวเดิมได้กัดเข้าที่บริเวณนิ้วเท้าข้างขวาของผู้เสียชีวิตจนมีเลือดออก ซึ่งคาดว่าเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ได้รับเชื้อไวรัส นอกจากนี้ ยังพบว่าลูกสุนัขได้พยายามกัดเพื่อนบ้าน จึงถูกเพื่อนบ้านเตะป้องกันตัว ส่งผลให้ลูกสุนัขตายในเช้าวันรุ่งขึ้น และเจ้าของได้นำซากไปทิ้งโดยไม่ได้ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ

เหตุการณ์ผิดปกติในฝูงโคเนื้อ

ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2569 พบเหตุการณ์ผิดปกติในฝูงโคเนื้อของบ้านผู้เสียชีวิต โดยเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2569 พบลูกโคเนื้อ อายุประมาณ 1 เดือนเศษ มีสภาพร่างกายผอม สุขภาพทรุดโทรม และแสดงอาการทางระบบประสาท ได้แก่ เดินวน ตัวเซ และเดินชนคอกรวมถึงต้นไม้ ซึ่งเข้าข่ายสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า

จากการ...

จากการสอบประวัติการสัมผัส ผู้เสียชีวิตเคยให้ข้อมูลว่าลูกโคตัวดังกล่าวถูกลูกสุนัขกัด แต่สมาชิกรายอื่นในครอบครัวให้ข้อมูลขัดแย้งว่าไม่ถูกกัด ภายหลังเจ้าของได้ทำการฆ่าและชำแหละเนื้อเพื่อนำไปบริโภค ทั้งนี้ ในห้วงเวลาเดียวกันยังพบโคเนื้อตายเพิ่มอีก 2 ตัว ได้แก่ โคเนื้อตัวหนึ่งถูกเชือกรัดคอตายเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2569 และโคเนื้ออีกตัวหนึ่งประสบอุบัติเหตุจมน้ำตาย (ไม่สามารถระบุวันที่แน่ชัด) ซึ่งซากโคเนื้อทั้งสองกรณีถูกนำไปชำแหละเพื่อบริโภค

6.3 การค้นหาผู้สัมผัสเพิ่มเติม

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนควบคุมโรคได้ดำเนินการติดตามและค้นหาผู้สัมผัสโรคที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้า โดยครอบคลุมทั้งกลุ่มบุคคลที่มีประวัติสัมผัสสัตว์ตัวเดียวกันที่กัด ข่วน หรือเลีย ผู้เสียชีวิต กลุ่มผู้สัมผัสผู้เสียชีวิตในครัวเรือน โรงพยาบาล และสถานที่อื่น ๆ ตลอดจนผู้ที่มีประวัติสัมผัสสัตว์สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งสามารถจำแนกผู้สัมผัสเสี่ยงออกเป็น 5 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 87 ราย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้สัมผัสเสี่ยงร่วมบ้าน จำนวน 4 ราย

กลุ่มที่ 2 ผู้สัมผัสผู้เสียชีวิตจากการประกอบพิธีกรรมและจัดการศพ จำนวน 10 ราย

กลุ่มที่ 3 ผู้สัมผัสจากการชำแหละและบริโภคเนื้อโคป่วย จำนวน 22 ราย

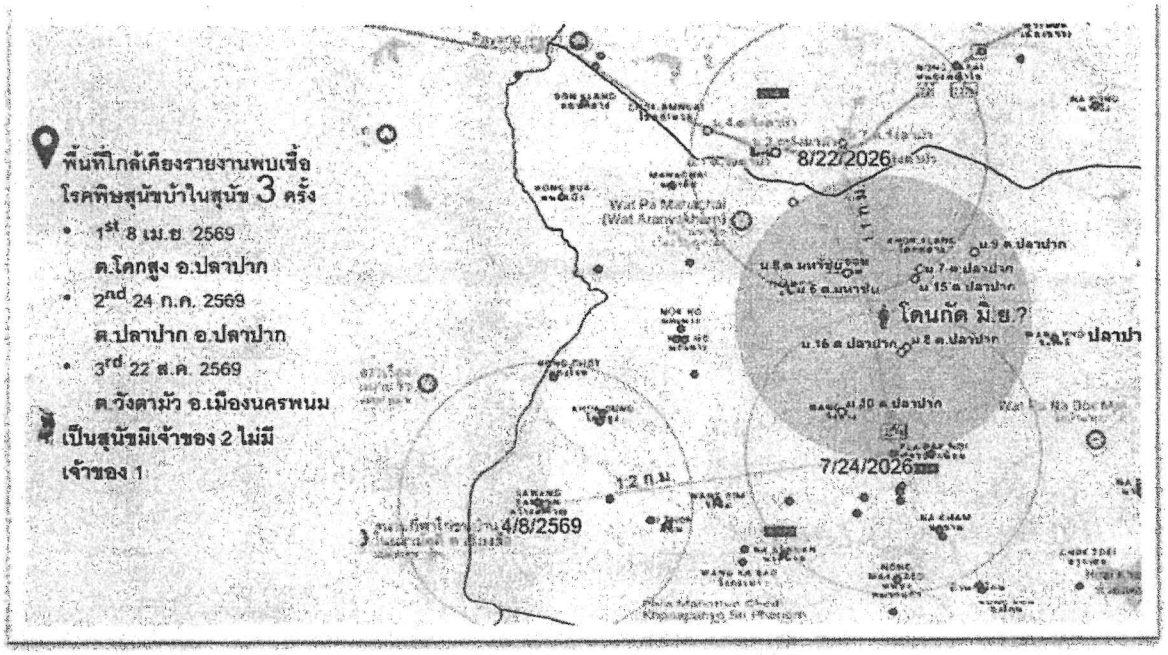
กลุ่มที่ 4 บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข โรงพยาบาลปลาปาก จำนวน 17 ราย

กลุ่มที่ 5 บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข โรงพยาบาลนครพนม จำนวน 34 ราย

เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการประเมินความเสี่ยงและพิจารณาให้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าภายหลังการสัมผัส (Post-exposure prophylaxis) ตามแนวทางเวชปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

6.4 การศึกษาด้านพื้นที่

ทีมปศุสัตว์จังหวัดนครพนม และสำนักงานปศุสัตว์เขต 4 จังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการวิเคราะห์ตำแหน่งที่ตั้งของหมู่บ้านและจุดเกิดโรค โดยกำหนดรัศมี 5 กิโลเมตรรอบพื้นที่บ้านผู้เสียชีวิต เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงกับสถานการณ์การตรวจพบเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ของพื้นที่ข้างเคียง จากการสำรวจพบว่าพื้นที่ในรัศมี 5 กิโลเมตร ครอบคลุมหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 8 หมู่บ้าน จำแนกเป็น หมู่บ้านในเขตตำบลปลาปาก อำเภอปลาปากจำนวน 6 หมู่บ้าน และตำบลมหาชัย อำเภอปลาปาก จำนวน 2 หมู่บ้าน

จากการทบทวนข้อมูลการเฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการในสัตว์ของพื้นที่ใกล้เคียง พบประวัติการตรวจยืนยันเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัข จำนวน 3 เหตุการณ์ ประกอบด้วย

เหตุการณ์...

เหตุการณ์ที่ 1 เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2569 ในพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอปลาปาก

เหตุการณ์ที่ 2 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2569 ในพื้นที่ตำบลปลาปาก อำเภอปลาปาก

เหตุการณ์ที่ 3 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2569 ในพื้นที่ตำบลวังตามัว อำเภอเมืองนครพนม

โดยจำแนกเป็นสุนัขมีเจ้าของจำนวน 2 ตัว และสุนัขไม่มีเจ้าของจำนวน 1 ตัว ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์เชิงพื้นที่พบว่า บ้านพักอาศัยของผู้เสียชีวิตตั้งอยู่ภายในรัศมี 5 กิโลเมตร จากจุดที่เคยตรวจพบเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขของตำบลปลาปากเมื่อเดือนกรกฎาคม 2569

นอกจากนี้ ในภาพรวมของจังหวัดนครพนมปี 2569 ยังพบการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่อำเภอเรณูนครอย่างต่อเนื่อง จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ วันที่ 2 กุมภาพันธ์, 3 มีนาคม, 14 มีนาคม และ 10 พฤษภาคม 2569 รวมถึงมีรายงานการตรวจพบการติดเชื้อในสัตว์ของจังหวัดสกลนคร ซึ่งมีแนวเขตพื้นที่ติดต่อกับอำเภอปลาปาก สะท้อนถึงการแพร่กระจายและการคงอยู่ของเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้าในประชากรสัตว์ตามแนวรอยต่อระหว่างพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางระบาดวิทยา

7. มาตรการควบคุมและป้องกันโรค

1. การบูรณาการลงพื้นที่ควบคุมโรค: ทีมปฏิบัติการสอบสวนควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม ร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอปลาปาก โรงพยาบาลปลาปาก สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปลาปาก เทศบาลตำบลปลาปาก และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ลงพื้นที่หมู่ที่ 16 ตำบลปลาปาก เพื่อดำเนินการสอบสวนโรค ค้นหาผู้สัมผัสโรคเพิ่มเติม และนัดหมายผู้สัมผัสเสี่ยงเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้ครบตามเกณฑ์มาตรฐานทางเวชปฏิบัติ ผลการค้นหาผู้สัมผัสเสี่ยง รวม 87 ราย ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแล้ว 85 ราย อยู่ระหว่างการติดตาม 2 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 15 กันยายน 2569)

ความเสี่ยง	จำนวน (ราย)	รับวัคซีน (ราย)	ร้อยละการรับวัคซีน
ผู้สัมผัสเสี่ยงร่วมบ้าน	4	4	100
ผู้สัมผัสผู้เสียชีวิต (จัดการศพ)	10	10	100
ผู้สัมผัสชำแหละและบริโภคโคป่วย	22	20	90.9
บุคลากรทางการแพทย์ รพ.ปลาปาก	17	17	100
บุคลากรทางการแพทย์ รพ.นครพนม	34	34	100

หมายเหตุ ผู้สัมผัสชำแหละและบริโภคโคป่วยที่ยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า 1 ราย ทำงานอยู่บนเรือ จะกลับฉีดภายใน 1 สัปดาห์ อีก 1 ราย จะกลับมารับวัคซีนภายในวันที่ 17 กันยายน 2569

2. การเฝ้าระวัง...

2. การเฝ้าระวังและควบคุมโรคในสัตว์: สำนักงานปศุสัตว์อำเภอปลาปากร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ดำเนินการสำรวจประชากรสุนัขและแมว พร้อมทั้งเร่งรัดการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์รอบจุดเกิดโรคครอบคลุมรัศมี 1 กิโลเมตร และขยายผลต่อเนื่องในรัศมี 5 กิโลเมตร เพื่อสร้างแนวเขตภูมิคุ้มกันโรค

สรุปรายงานการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขและแมว บ้านหนองบัว ต.ปลาปาก

(ข้อมูล ณ วันที่ 15 กันยายน 2569)

หมู่ที่	จำนวนสำรวจสุนัขและแมว (ตัว)			จำนวนสุนัขและ แมวที่ได้รับวัคซีน	จำนวนสุนัขและ แมวที่ยังไม่ได้รับวัคซีน	หมายเหตุ	
	ยอดที่อสม. สำรวจ	ยอดสำรวจเพิ่มจากการลงพื้นที่	รวม				
8	217	32	249	246	3	เหลือแมวจรที่อยู่ในป่า	
16	169	34	203	190	13	รวมสัตว์ที่บ้านเกิดโรค ได้แก่ สุนัข 1 ตัว แมว 3 ตัว	สุนัขและแมววัดบารีศรีบัวบาน 5 ตัว สุนัขบ้านเลขที่ 128 = 2 ตัว, บ้านเลขที่ 48 = -2 ตัว,บ้านเลข 112 = 2 ตัว สุนัขจรจัด 1 ตัว
รวม	386	66	452	436	16		

หมายเหตุ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าใน โค ที่บ้านเกิดโรค จำนวน 9 ตัว กระบือข้างบ้านเกิดโรค จำนวน 5 ตัว

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนและการประชาคมหมู่บ้าน: ดำเนินการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน ณ หมู่ที่ 16 ตำบลปลาปาก เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2569 เพื่อสื่อสารความเสี่ยง ให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าแก่ประชาชน ตลอดจนติดตามค้นหาผู้ที่มีประวัติสัมผัสสัตว์ ถูกสัตว์กัด ข่วน หรือเลียในพื้นที่ ให้เข้ารับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโดยทันที

4. การประชุมเชิงนโยบายระดับอำเภอเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติ: มีการจัดประชุมร่วมระหว่างนายอำเภอปลาปาก (ประธานการประชุม) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2569 เพื่อบูรณาการขับเคลื่อนมาตรการสำรวจจำนวนสุนัขและแมว รวมถึงวางแผนการฉีดวัคซีนควบคุมโรคทั้งในระยะเผชิญเหตุ (ระยะสั้น) และแผนการป้องกันควบคุมโรคในระยะยาว

8. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

8.1 ปัญหาและอุปสรรค

1. ครอบครัวและเพื่อนบ้านยังไม่ยอมรับว่าผู้เสียชีวิตป่วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้า เนื่องจากอาการเริ่มต้นเป็นเพียงอาการปวดขา ประกอบกับหนังสือรับรองการตายระบุสาเหตุการเสียชีวิตว่า "สมองอักเสบ" จึงจำเป็นต้องจัดทำหนังสือแจ้งผลตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการอย่างเป็นทางการ

2. ครอบครัวปฏิเสธการกักกันสัตว์และการฉีดวัคซีนในฝูงโค โดยอ้างว่าโคไม่ได้ถูกสุนัขกัด ต้องประสานผู้นำชุมชนร่วมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

3. การตีตราทางสังคมและความตระหนกของชุมชน (Social Stigma): เกิดความหวาดกลัวการแพร่กระจายเชื้อในชุมชน จนไม่มีผู้เข้าร่วมพิธีศพของผู้เสียชีวิต จึงต้องเร่งสื่อสารทำความเข้าใจเพื่อลดการตีตราครอบครัวผู้สูญเสีย โดยชี้แจงว่าสัตว์ติดเชื้อสามารถเกิดขึ้นได้ทุกพื้นที่และมิใช่ความผิดของครัวเรือนต้นเหตุ นอกจากนี้

4. จากคำให้การของชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการชำแหละและบริโภคเนื้อสัตว์ในพื้นที่ ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อ

5. ข้อจำกัดในการจัดการสัตว์จรจัดและสัตว์ดุร้าย พื้นที่ยังขาดระบบและแนวทางการจัดการสุนัขจรจัดที่ชัดเจน รวมถึงยังไม่มีแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในการจับ กักขัง และสังเกตอาการสัตว์ที่มีพฤติกรรมดุร้ายหรือกัดคนในที่สาธารณะและสถานที่ราชการ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการและการประสานงานหลักจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. จุดบอดเชิงระบบด้านความถูกต้องของฐานข้อมูลประชากรสัตว์และการฉีดวัคซีน ข้อมูลการสำรวจประชากรสัตว์และความครอบคลุมของวัคซีนไม่สะท้อนข้อเท็จจริงในพื้นที่ โดยข้อมูลทางการขององค์กรปกครอง

7. ส่วนท้องถิ่น...

7. ส่วนท้องถิ่นรายงานจำนวนสุนัขและแมว 2,726 ตัว มีความครอบคลุมของวัคซีนสูงถึงร้อยละ 97.9 (ทุกแห่งรายงานความครอบคลุม ร้อยละ 80 ค่ามัธยฐานร้อยละ 98.2 ช่วงร้อยละ 97.5 – 99.0) แต่ผลการสำรวจจริงภาคสนามโดย อสม. พบสุนัขและแมวมากถึง 3,029 ตัว และมีความครอบคลุมของวัคซีนจริงเพียงร้อยละ 51.1 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในการสร้างภูมิคุ้มกันในสัตว์ ส่งผลให้เชื้อไวรัสยังคงสามารถแพร่กระจายและแฝงตัวอยู่ในพื้นที่ได้

8.2 ข้อเสนอแนะ

1. การเร่งรัดการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มเสี่ยง โดยให้โรงพยาบาลปลาปาก ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอปลาปาก ติดตามและเร่งรัดให้ผู้สัมผัสโรคและผู้มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อทุกราย เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้ครบถ้วนตามเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 100

2. เพิ่มการสื่อสารความเสี่ยงและการสร้างความเข้าใจในระดับพื้นที่ทั้งจังหวัด โดยให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม ดำเนินการสื่อสารความเสี่ยงเชิงรุกแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เน้นย้ำประเด็นการล้างแผล การกักสัตว์สังเกตอาการ การเข้ารับวัคซีนทันทีหลังสัมผัสโรค อันตรายจากการชำแหละหรือบริโภคสัตว์ป่วย และการลดความตระหนกเพื่อป้องกันการตีตราทางสังคม

3. การเฝ้าระวังและค้นหาประชากรกลุ่มเสี่ยงในภาพรวม โดยให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนมบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการสำรวจและค้นหาประชาชนที่มีประวัติสัมผัสสัตว์หรือมีความเสี่ยงต่อโรคพิษสุนัขบ้าให้ครอบคลุมทุกอำเภอทั่วทั้งจังหวัด เพื่อนำเข้าสู่ระบบการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป